Informace ze zdravotnictví Libereckého kraje

Ústavu zdravotnických informací a statistiky České republiky

Liberec
18.6.2004

7

Ukončené případy pracovní neschopnosti v Libereckém kraji v roce 2003

Podkladem pro zpracování této zprávy je informační systém pracovní neschopnosti, který vede Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR. Garantem sběru a metodiky je Česká správa sociálního zabezpečení, která Ústavu poskytuje čtvrtletně anonymizovaná data. Vedle tohoto informačního systému o ukončených případech pracovní neschopnosti, který se soustředí na nemocnost podle diagnóz, existuje také informační systému ČSÚ Nově hlášené pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz, který „sleduje vývoje nemocnosti a úrazovosti se zvláštním zřetelem na úrazovost pracovní, zejména pro zajištění potřebného objemu prostředků na dávky nemocenského pojištění“.

Počty pracovních neschopností (PN) mají sezónní charakter, nejvíce případů je tradičně v zimě a výrazně nejméně pak v létě. V roce 2003 v Libereckém kraji došlo ve třetím čtvrtletí oproti prvnímu k poklesu celkového počtu PN o 40,8 % (z 57 tisíc případů na 33,7 tisíc případů PN). Počet případů pracovní neschopnosti ve druhém a čtvrtém čtvrtletí roku 2003 byl srovnatelný (41,5 tisíc případů a 42,1 tisíc případů PN). Také průměrná délka trvání pracovní neschopnosti se v průběhu roku mění. V prvním čtvrtletí v našem kraji byla z celého roku nejnižší (28,5 dne), ve druhém čtvrtletí stoupla na 33,3 dní, ve třetím na 35,2 dní a ve čtvrtém čtvrtletí opět poklesla na 29,9 dní. I když průměrná délka trvání PN stoupala, počet prostonaných dní se oproti prvnímu čtvrtletí snižoval, a to o 14,9 % ve druhém čtvrtletí, dále o 26,9 % ve třetím čtvrtletí a o 22,4 % ve čtvrtém čtvrtletí roku 2003. Prodloužení PN souvisí s poklesem podílu nemocí dýchací soustavy ve druhém, třetím a čtvrtém čtvrtletí (z 56 % na 41 %, 27 % a 47 %). Při onemocněních ze skupiny nemocí dýchací soustavy (např. akutní infekce horních cest dýchacích nebo chřipka) jde nejčastěji o krátkodobou PN. Podíly nejčastějších skupin diagnóz (MKN-10) v případech PN, kterými jsou nemoci dýchací soustavy, svalové a kosterní soustavy, poranění a otravy a nemoci trávící soustavy, jsou graficky znázorněny v koláčových grafech.

Mezi okresy Libereckého kraje byly ve struktuře a rozsahu případů PN v roce 2003 rozdíly. Průměrná délka trvání jednoho případu pracovní neschopnosti byla nejdelší v okrese Jablonec nad Nisou a nejkratší v okrese Liberec. Pro nemoci dýchací soustavy, které tvoří více než polovinu všech případů PN, se průměrná délka trvání jednoho případu PN lišila mezi těmito okresy v prvním čtvrtletí o 3 dny, ve druhém o 5 dní, ve třetím o více než 6 dní a ve čtvrtém čtvrtletí o 4 dny.

V předkládaném materiálu jsme se pokusili odkrýt také rozdíly v pracovní neschopnosti mezi jednotlivými kategoriemi pracovníků (použita klasifikace KZAM). Rozdíly ve struktuře PN podle diagnóz jsou jednoznačné. U fyzicky namáhavě pracujících osob, jako jsou

kvalifikovaní zemědělští a lesní dělníci a obsluha strojů a zařízení, je výrazně nižší podíl nemocí dýchací soustavy a naopak vyšší podíl poranění a otrav a nemocí svalové a kosterní soustavy. Pro posouzení míry nemocnosti jsme počet ukončených případů PN porovnali s počtem zaměstnanců v jednotlivých kategoriích zaměstnání. Počet zaměstnanců byl převzat z Výběrového šetření pracovních sil ČSÚ (stav v roce 2002). Výsledný ukazatel „počet PN na 100 zaměstnanců“ je třeba brát pouze jako odhad míry nemocnosti v jednotlivých kategorií pracovníků, který může být ovlivněn také pečlivostí kódování kategorie zaměstnání na hlášeních o pracovní neschopnosti. Námi zjištěné výsledné rozdíly jsou však natolik velké, že lze s jistotou říci, že pracovní neschopnost je v některých kategoriích zaměstnání výrazně častější než v jiných. Zdaleka nejčastěji byli v pracovní neschopnosti pomocní a nekvalifikovaní pracovníci a také kvalifikovaní řemeslníci a dělníci. Zajímavý je také podíl otrav a poranění u vedoucích a řídících pracovníků, který podporuje hypotézu o vlivu stresu na možnost poranění.

Na 174 496 případech PN v roce 2003 se ženy podílely z 50,5 %. Struktura pracovních neschopností podle diagnóz byla mezi muži a ženami rozdílná, muži stonali méně na nemoci dýchací soustavy a více pro poranění a otravy a na nemoci svalové a kosterní soustavy.

Z hlediska věku a pohlaví se na případech pracovní neschopnosti nejvíce podíleli mladí muži ve věku 25-29 let a ženy ve věku 50-54 a 25-29 let.

Zpracovala:

Marcela Pešová
ÚZIS ČR, Liberecký krajský odbor
Voroněžská 144, Liberec 1, 460 01
tel: 485217210, pesova@uzis.cz, http://www.uzis.cz

Slovní označení kapitol MKN-10

I. Některé infekční a parazitární nemoci
II. Novotvary
III. Nemoci krve, krvetvorných orgánů a některé poruchy týkající se mechanismu imunity
IV. Nemoci endokrinní, výživy a přeměny látek
V. Poruchy duševní a poruchy chování
VI. Nemoci nervové soustavy
VII. Nemoci oka a očních adnex
VIII. Nemoci ucha a bradavkového výběžku
IX. Nemoci oběhové soustavy
X. Nemoci dýchací soustavy
XI. Nemoci trávicí soustavy
XII. Nemoci kůže a podkožního vaziva
XIII. Nemoci svalové a kosterní soustavy a pojivové tkáně
XIV. Nemoci močové a pohlavní soustavy
XV. Těhotenství, porod a šestinedělí
XVI. Některé stavy vzniklé v perinatálním období
XVII. Vrozené vady, deformace a chromosomální abnormality
XVIII. Příznaky, znaky a abnormální klinické a laboratorní nálezy nezařazené jinde
XIX. Poranění, otravy a některé jiné následky vnějších příčin
XX. Vnější příčiny nemocnosti a úmrtnosti
XXI. Faktory ovlivňující zdravotní stav a kontakt se zdravotnickými službami

Podíl nejčetnějších skupin diagnóz v případech pracovní neschopnosti v okresech Libereckého kraje

rok 2003

Název kapitoly diagnóz MKN-10	Česká Lípa	Jablonec nad Nisou	Liberec	Semily	Liberecký kraj
X. Nemoci dýchací soustavy	41,9	45,0	45,0	46,7	44,5
XIII. Nemoci svalové a kosterní soustavy	18,8	17,6	18,5	15,6	17,9
XIX. Poranění a otravy	10,6	9,3	10,3	10,8	10,3
XI. Nemoci trávící soustavy	6,7	7,2	6,6	6,7	6,8
Ostatní	22,0	20,9	19,6	20,3	20,6
Celkem v %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Absolutně	41 582	37 003	65 939	29 972	174 496

Průměrná délka trvání 1 případu pracovní neschopnosti (ve dnech) podle kapitol diagnóz v okresech Libereckého kraje

rok 2003

Kapitola MKN-10	Česká Lípa	Jablonec nad Nisou	Liberec	Semily	Liberecký kraj
I.	15,7	19,2	13,8	20,6	16,1
II.	74,3	73,7	91,7	58,7	79,8
III.	69,1	73,4	56,5	83,3	68,3
IV.	89,9	75,4	69,1	96,3	79,3
V.	56,4	58,9	52,8	65,9	56,8
VI.	86,2	62,2	48,7	66,4	64,6
VII.	25,7	28,7	22,7	32,9	26,3
VIII.	32,0	22,0	28,0	27,1	28,0
IX.	68,1	69,6	63,6	65,0	66,3
X.	15,8	19,0	14,9	18,1	16,6
XI.	24,4	28,3	23,5	22,9	24,7
XII.	33,2	31,1	23,5	31,5	29,1
XIII.	49,4	54,2	43,0	47,3	47,6
XIV.	33,9	40,7	28,0	32,8	33,0
XV.	97,9	69,7	85,5	81,7	86,4
XVII.	28,0	0,0	6,0	67,3	47,2
XVIII.	42,6	43,3	26,3	43,3	39,6
XIX.	41,4	48,8	41,6	45,6	43,7
XXI.	103,0	108,6	118,5	92,5	107,8
Celkem	32,3	34,7	28,7	31,5	31,3

Počet případů pracovní neschopnosti pro nejčetnější skupiny diagnóz podle hlavních tříd klasifikace zaměstnání - v přepočtu na 100 zaměstnanců

rok 2003

Kapitola MKN-10	Pracovník								
	vedoucí a řídící	vědecký a odborný	technický, zdravot., pedagog.	nižší administrativní	provozní ve službách	kval. zeměd. a lesní dělník	kvalif. řemeslník a dělník	obsluha strojů a zařízení	pomocný
X.	16,3	10,3	45,0	43,4	24,1	9,0	61,8	6,7	128,3
XIII.	6,8	2,9	8,7	8,6	8,4	5,7	30,3	3,8	63,7
XIX.	6,1	1,7	5,6	4,7	5,1	4,3	17,0	2,3	31,9
XI.	2,3	1,5	5,8	5,7	3,9	1,3	10,1	1,1	20,0
ostatní	9,0	4,6	18,2	20,5	12,4	4,7	28,6	2,9	58,6
Celkem	40,4	21,0	83,3	83,0	53,9	25,0	147,7	16,8	302,6
Absolutně	7 918	3 353	21 312	15 263	14 009	774	75 348	5 657	30 862

Celkový počet případů pracovní neschopnosti v okresech Libereckého kraje

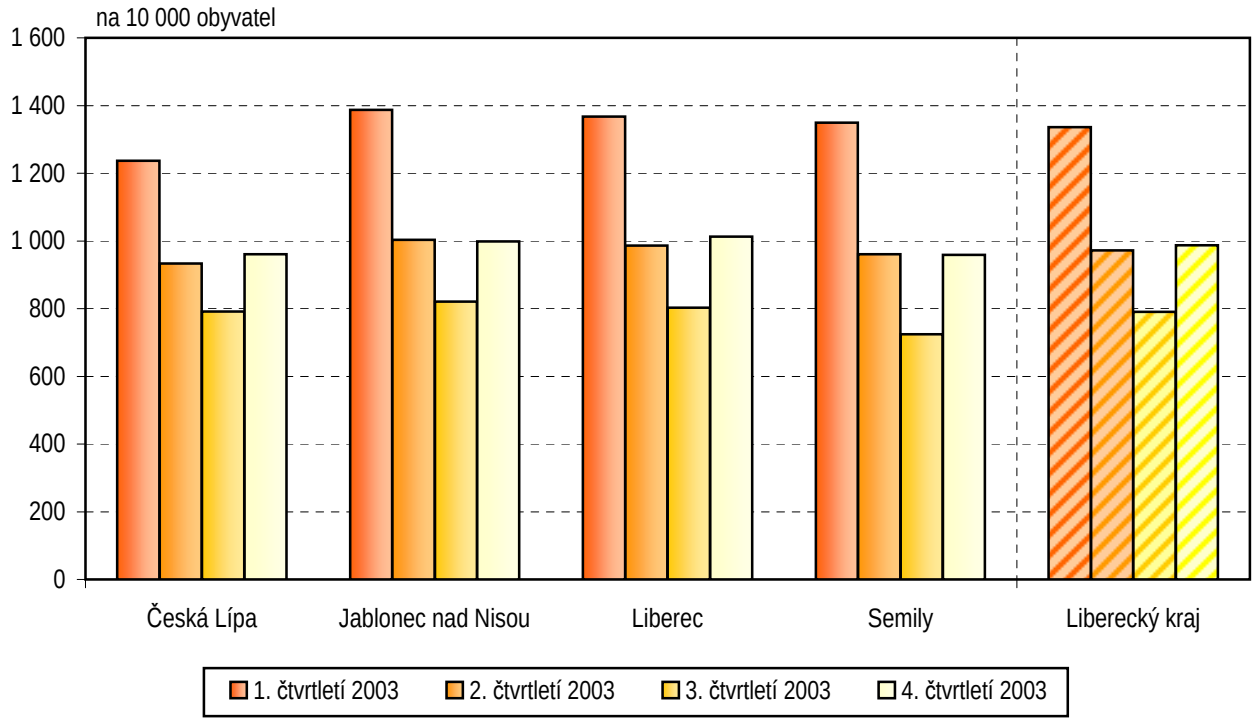

Průměrná délka trvání pracovní neschopnosti v okresech Libereckého kraje

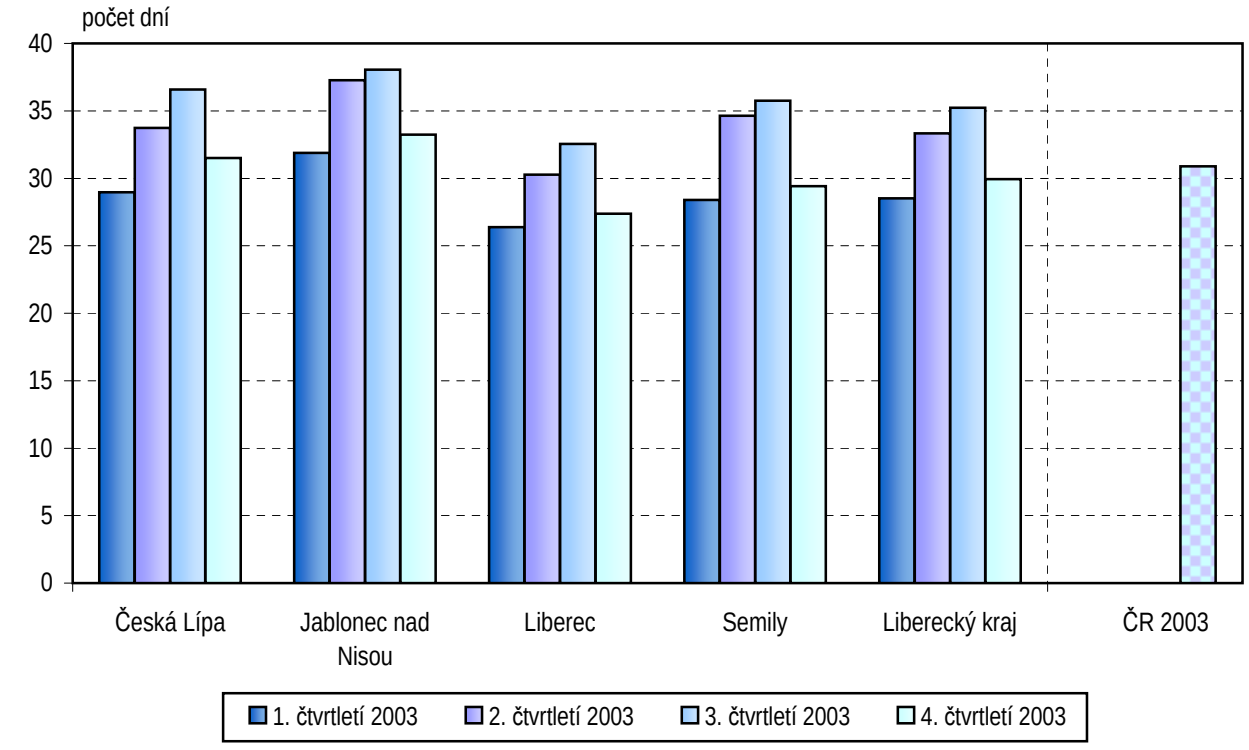

Nemoci dýchací soustavy - počet případů pracovní neschopnosti

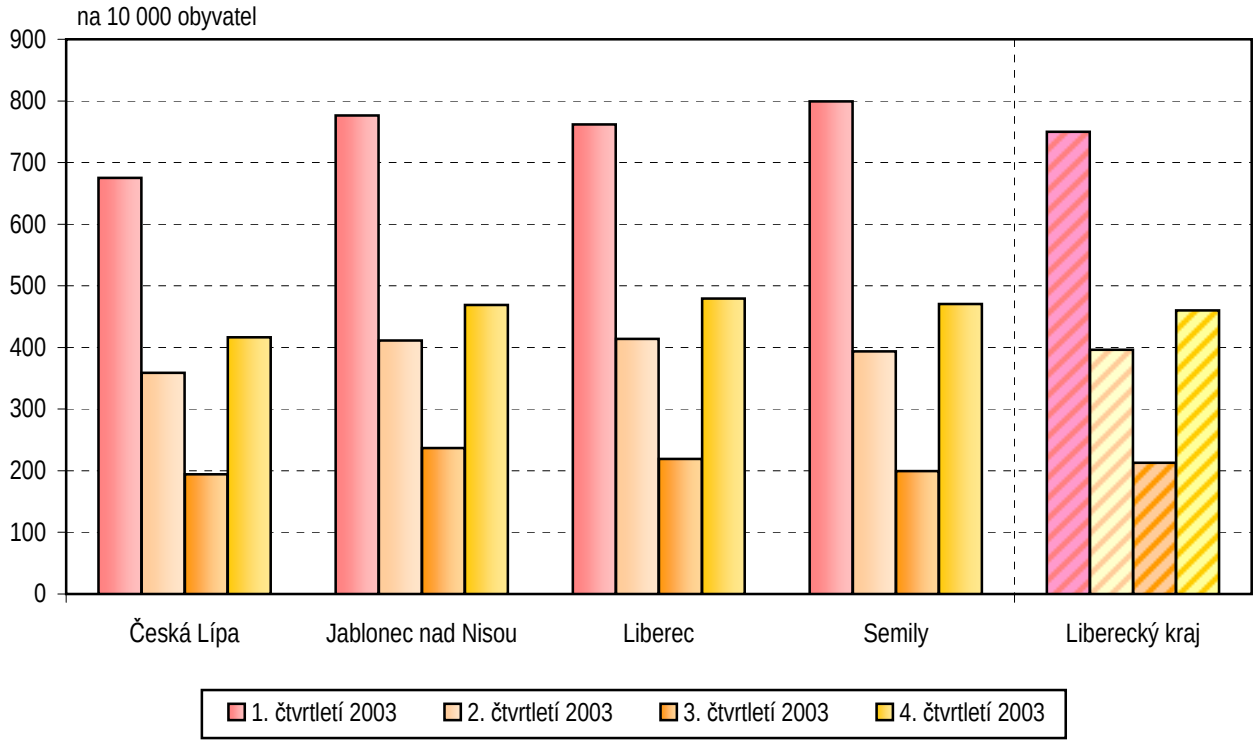

Nemoci dýchací soustavy - průměrná délka trvání pracovní neschopnosti

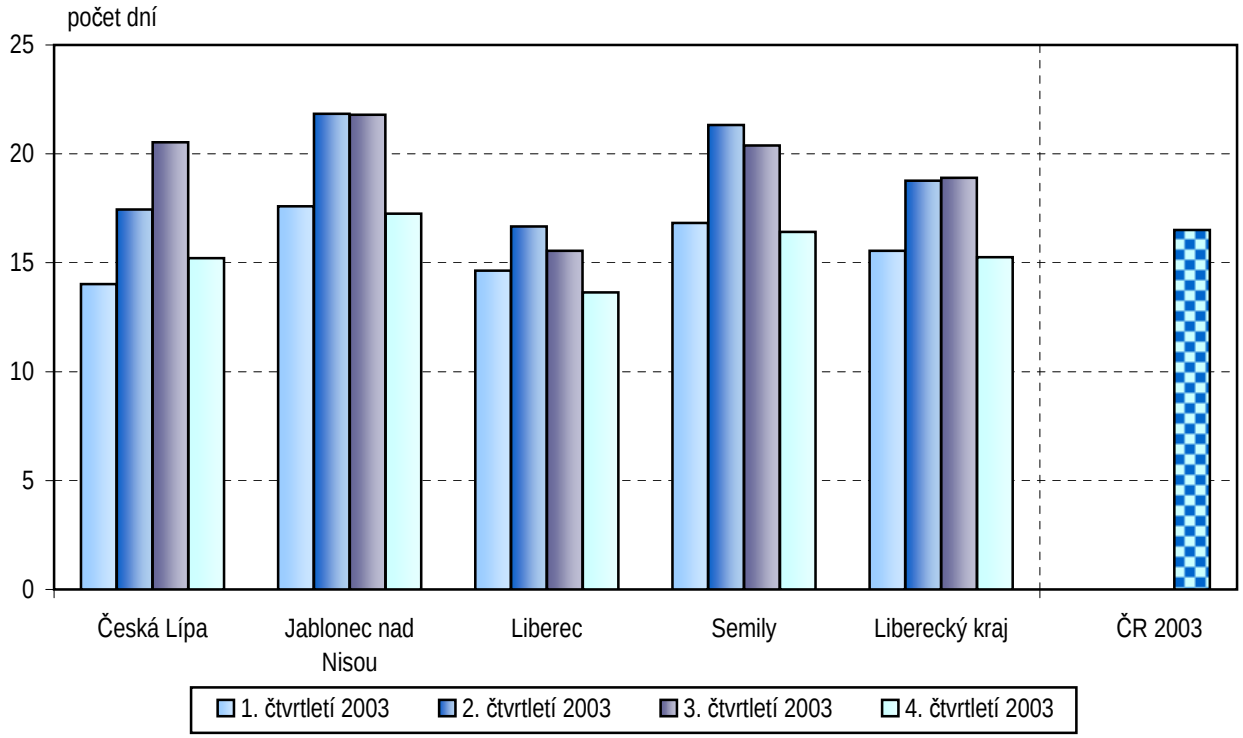

Struktura případů pracovní neschopnosti podle skupin diagnóz MKN-10 v Libereckém kraji

Rok 2003

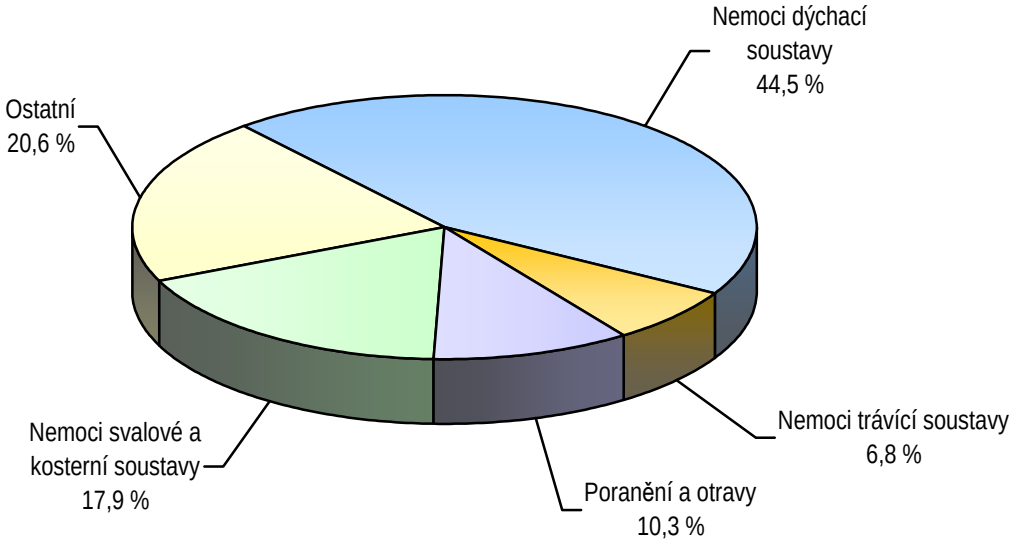

1. čtvrtletí 2003

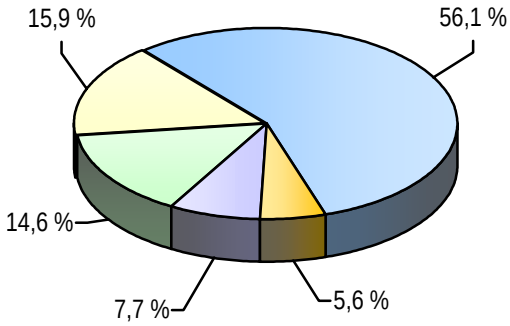

2. čtvrtletí 2003

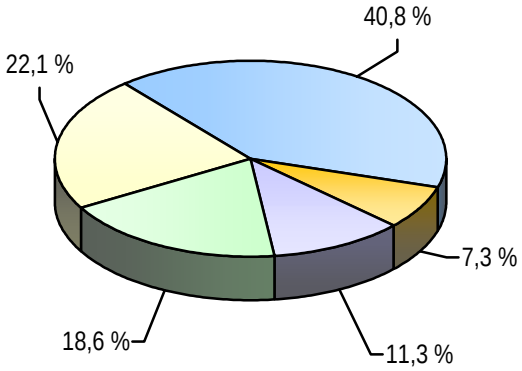

3. čtvrtletí 2003

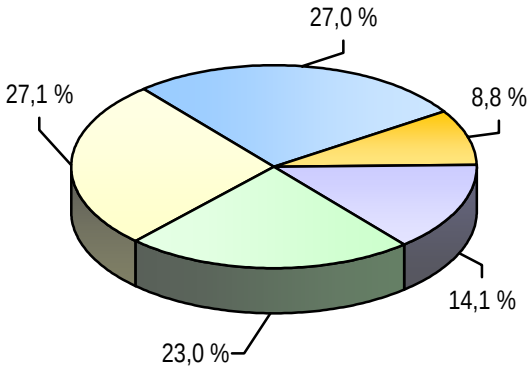

4. čtvrtletí 2003

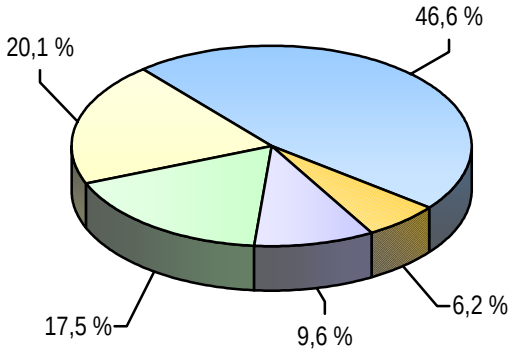

Struktura případů pracovní neschopnosti podle skupin diagnóz MKN-10 a hlavních tříd klasifikace zaměstnání v Libereckém kraji

Rok 2003

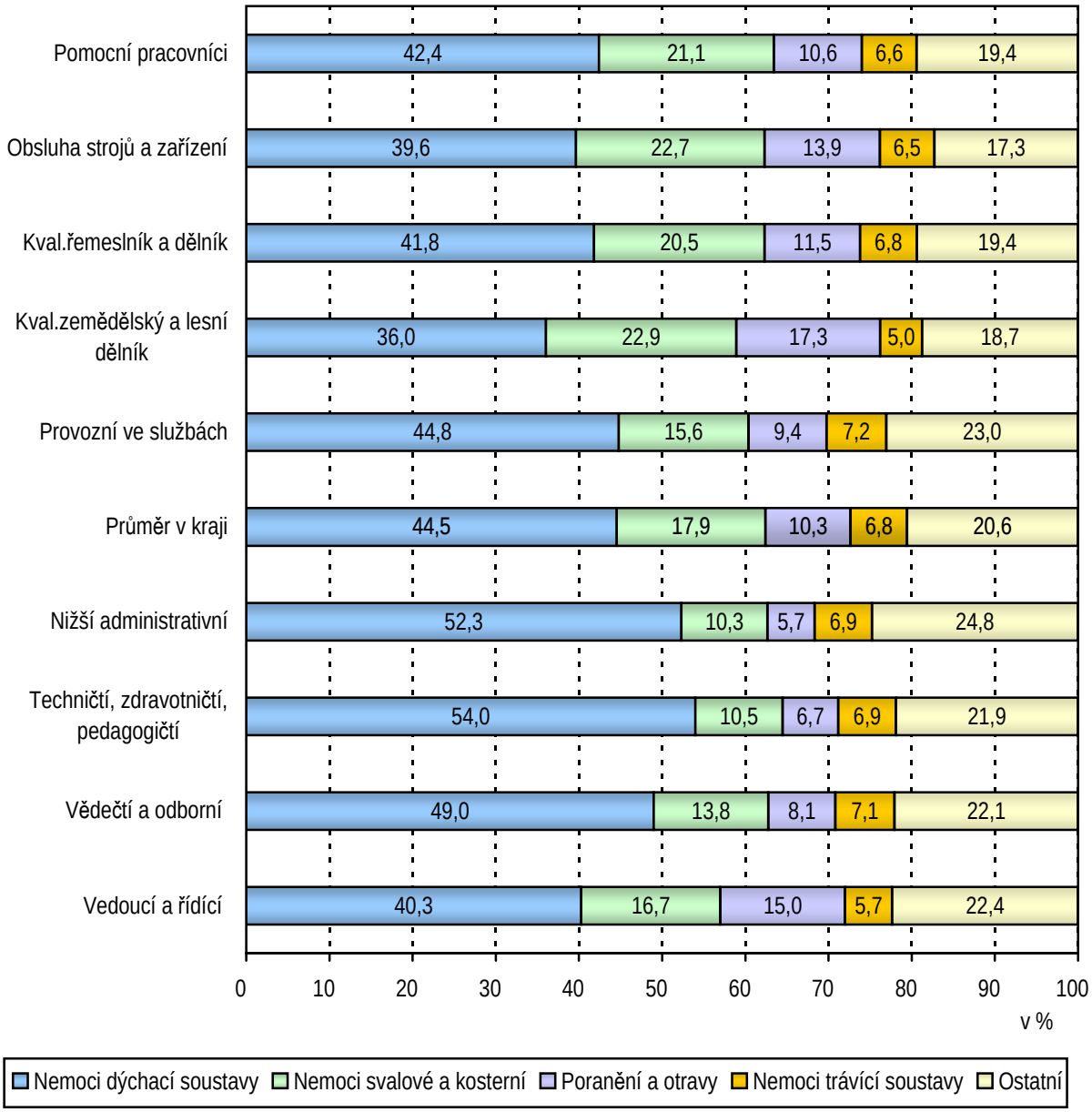

	%	Nemoci dýchací soustavy J00-J99
Max.	54,0	Techničtí, zdravotničtí a pedagogičtí pracovníci
Min.	36,0	Kvalifikovaní zemědělští a lesní dělníci
	%	Nemoci svalové a kosterní soustavy M00-M99
Max.	22,9	Kvalifikovaní zemědělští a lesní dělníci
Min.	10,3	Nižší administrativní pracovníci
	%	Poranění a otravy S00-T98
Max.	17,3	Kvalifikovaní zemědělští a lesní dělníci
Min.	5,7	Nižší administrativní pracovníci
	%	Nemoci trávící soustavy K00-K93
Max.	7,2	Provozní ve službách
Min.	5,0	Kvalifikovaní zemědělští a lesní dělníci
	%	Ostatní
Max.	24,8	Nižší administrativní pracovníci
Min.	17,3	Obsluha strojů a zařízení

Struktura případů pracovní neschopnosti podle pohlaví a nejčetnějších skupin diagnóz v Libereckém kraji

Název kapitoly diagnóz MKN-10	1. čtvrtletí 2003 Muži	1. čtvrtletí 2003 Ženy	2. čtvrtletí 2003 Muži	2. čtvrtletí 2003 Ženy
X. Nemoci dýchací soustavy	51,3	60,9	38,3	43,1
XIII. Nemoci svalové a kosterní soustavy	16,7	12,5	20,6	16,7
XIX. Poranění a otravy	8,5	7,0	15,9	6,8
XI. Nemoci trávící soustavy	5,6	5,6	7,4	7,1
Ostatní	17,9	14,0	17,7	26,2
Celkem v %	100,0	100,0	100,0	100,0
Absolutně	28 237	28 815	20 214	21 300

Název kapitoly diagnóz MKN-10	3. čtvrtletí 2003 Muži	3. čtvrtletí 2003 Ženy	4. čtvrtletí 2003 Muži	4. čtvrtletí 2003 Ženy
X. Nemoci dýchací soustavy	25,6	28,4	46,0	47,1
XIII. Nemoci svalové a kosterní soustavy	24,6	21,5	19,1	15,9
XIX. Poranění a otravy	19,0	9,1	13,5	5,8
XI. Nemoci trávící soustavy	9,0	8,6	6,1	6,3
Ostatní	21,8	32,4	15,3	24,8
Celkem v %	100,0	100,0	100,0	100,0
Absolutně	17 036	16 710	20 856	21 328

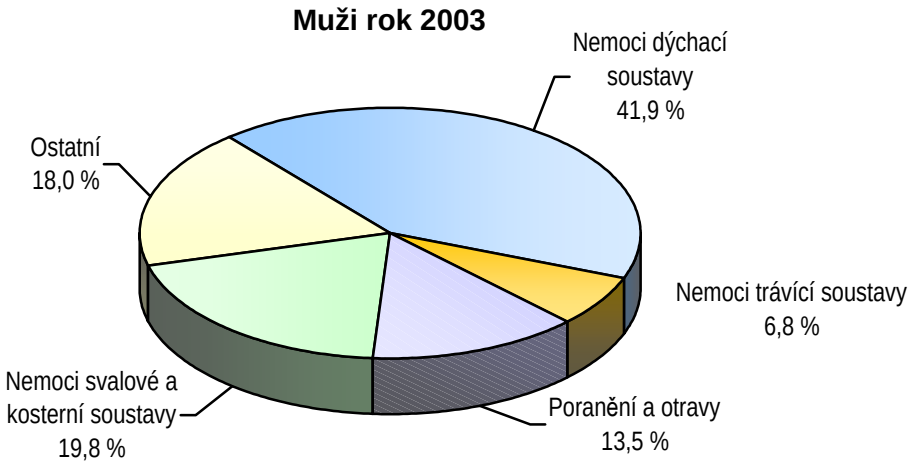

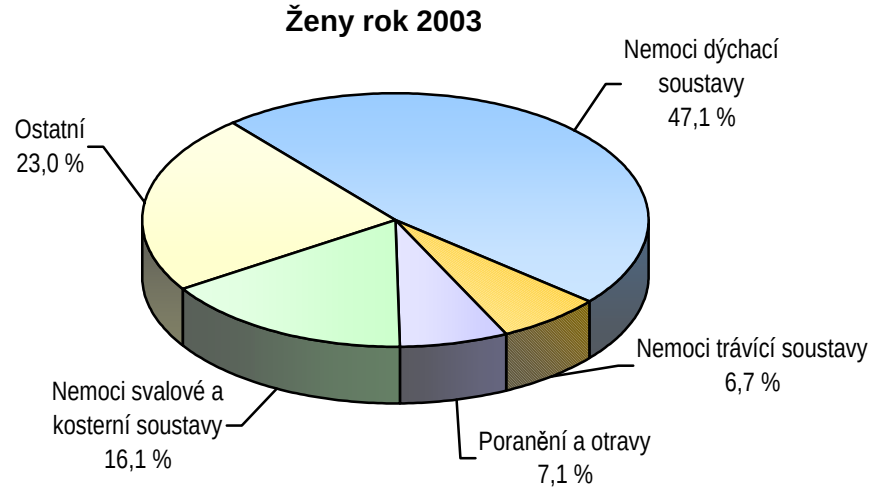

Věková struktura práce neschopných osob v Libereckém kraji

	1. čtvrtletí 2003			*2. čtvrtletí 2003*		
Věková skupina	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	Celkem
-19	225	133	358	203	150	353
20-24	3 404	3 083	6 487	2 781	2 267	5 048
25-29	5 177	4 234	9 411	3 576	2 973	6 549
30-34	3 881	3 486	7 367	2 593	2 590	5 183
35-39	2 848	3 381	6 229	1 994	2 420	4 414
40-44	2 394	3 202	5 596	1 697	2 341	4 038
45-49	2 751	3 767	6 518	1 972	2 767	4 739
50-54	3 343	4 465	7 808	2 359	3 388	5 747
55-59	3 020	2 362	5 382	2 092	1 807	3 899
60-64	873	448	1 321	706	360	1 066
65+	321	254	575	241	237	478
Celkem	28 237	28 815	57 052	20 214	21 300	41 514

	3. čtvrtletí 2003			*4. čtvrtletí 2003*		
Věková skupina	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	Celkem
-19	396	293	689	445	332	777
20-24	2 787	2 165	4 952	3 226	2 551	5 777
25-29	3 157	2 438	5 595	3 994	3 093	7 087
30-34	2 113	1 959	4 072	2 846	2 719	5 565
35-39	1 623	1 855	3 478	2 056	2 566	4 622
40-44	1 334	1 790	3 124	1 677	2 351	4 028
45-49	1 590	2 180	3 770	1 844	2 679	4 523
50-54	1 840	2 611	4 451	2 173	3 199	5 372
55-59	1 669	1 084	2 753	1 930	1 415	3 345
60-64	371	190	561	481	265	746
65+	156	145	301	184	158	342
Celkem	17 036	16 710	33 746	20 856	21 328	42 184
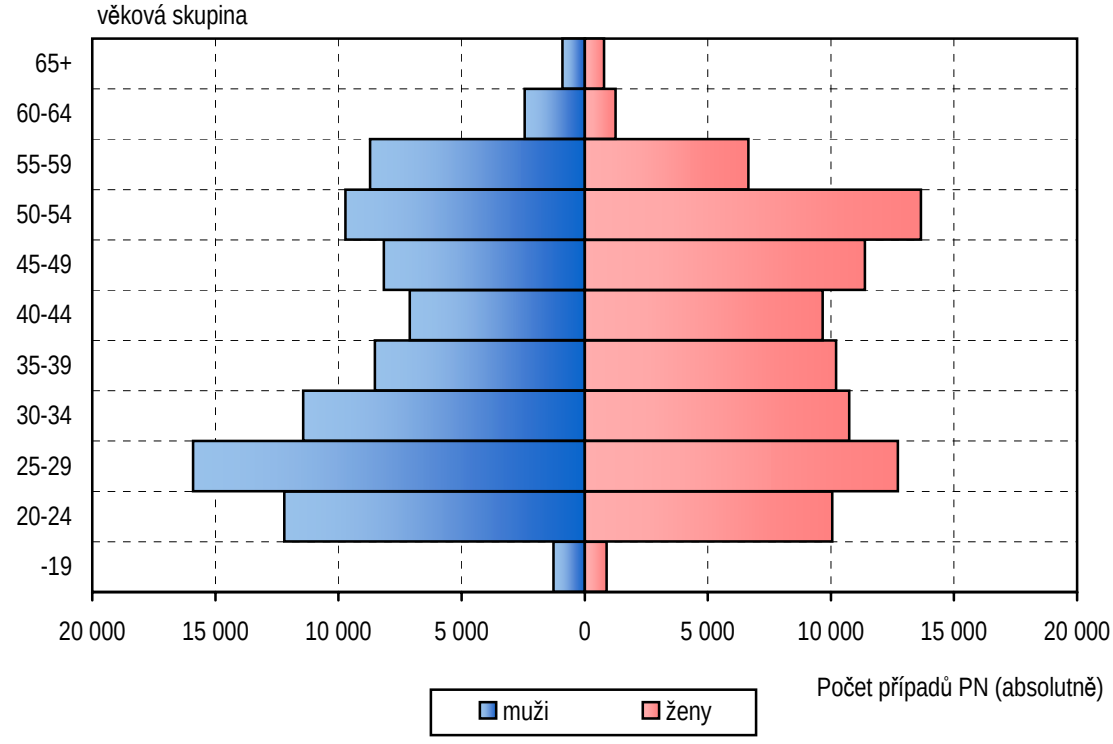
Rok 2003